

Előfizetési árak:

Félsz évre . . . 6 frt — kr.
 Élévre . . . 3 „ — „
 Negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Egy óra . . . — „ 50 „
 Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.
 (Nádasy-féle ház)
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó fölszó-
 lalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.
 hová a lap szellemi részét
 illető minden közlemény inté-
 zendő.

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl.

Egyes számok kaphatók:

Weidinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Hochrein József és fiai (Széchenyi-tér), Köszl János (fő-tér), Böhm Manó (fő-utca) papir- és könyvkereskedéseiben.

Előfizetési fölhívás.

Mai számunk utolsó lévén e félévben, ez alkalommal tisztelettel kérjük úgy az eddigi előfizetőinket, mint a nagyközönséget, hogy lapunkat továbbra is becses pártfogásukra méltassák.

Lapunk az e nemű lapok között a legolcsóbb, hetenként kétszer jelenik meg s előfizetési ára

1 óra csak 50 kr. (1 korona)

3 „ 1 frt 50 „ 3 „

6 „ 3 „ 6 „

Az előfizetési pénzeket kérjük minél előbb beküldeni, hogy a lap szétküldésében zavar ne támadjon.

Hátralékosainkat is figyelmeztetjük, hogy a kik hátralékaikat nem küldik be, azoknak e hó végével beszüntetjük a lap további küldését.

Teljes tisztelettel

A „Pécsi Figyelő”
 (Pécsi Hírlap)
 kiadóhivatala.

Városi zenekarok. *)

Nem kicsinylendő közmívelődési érdek segít nekünk ezt a kérdést olvasóink elé állítani.

Milyen Magyarországon a zeneélet? A népdalok úgy teremnek, mint a vadvirágok a mezőn vagy az erdőn: kerté-

*) E cikket, mely a mi speciális zenei viszonyainkra igen találó s ezért nálunk kiválóképpen megszívlelendő, a Fővárosi lapokból vettük át, a nevezett lap szerkesztőjének kifejezett beleegyezésével.

szetével a magyar dalnak, kiművelésével fajunk zenei adományának csak néhány elszigetelt rajongó, pár dalos kör foglalkozik. Mindenfélé a kozmopolitikus zenét művelik, terjesztik, tanítják. Minden egyebet a cigánybandákra hagytunk.

Nem csoda, ha a tér parlag; nagy nemzetek a saját kifejlődött műzenéjükkel messze előttünk járnak; sőt a kisebb szomszédnépek is, milyen a cseh, román — tulszárnyaltak bennünket.

Mig az idegen művészet e nagy tulsulya, nem nehezedett rá a hazai tehetségekre, a baj nem volt súlyos, mint jelenleg. A nemzeti föllendülés egy-egy kedvező epochája megtermékenyíté azok szellemét, kikben zeneköltő lakott s tolmácsai tudtak lenni a hangszereken az uralkodó közhangulatnak. Ilyen időszak volt a kuruc-világ, a 40-es évek reform-érája, a függetlenségi harc 1849-ben s a nemzeti ellentállás kora a 60-as évek elején.

Azóta kétségbeejtő hanyatlást látunk, noha nem voltunk egészen télenek. A közönség fogékonysága se csökkent az eredeti termékek iránt. Bizonyosság rá a népdalkultusz divatja, mely paloták s a kunyhóföldél alatt egyaránt otthonos, — némely zenés szindarabunk nagy sikere, és Blaha Lujza fényes pályája, ki a magyar zenével hódított itthon s az idegenben. A versenyt művészetünk mégse bírja fölvenni.

Mert minden fejlődést, előhaladást a jó Isten adományára: nagy tehetségek feltünésére s ezek jó szerencséjére bizunk. Pedig a zseni, bár nagy a hatalma, nem

mindenható. Ha egynek sikerül a semmiből is teremteni, nem vesszük számításba, hová nőhetett volna, ha megmunkált talajra, kész eszközökre talál, — s hány igaz talentum pusztul el veritékes küzdelem közepett ezek hiányában.

A tehetségek érvényesítése a kultúra élet föladata. Mig fölsegítésükre intézményeink nincsenek, vagy szervezetlenek és meddők, eleven magyar nemzeti kulturáról beszélni is korai. Így állunk a hazai zeneintézmények jó részével. Inkább az idegen művészetnek csatornáit, mint a nemzetinek művelői s azzal inkább elnyomják, mint fejlesztik emezt. Bennük a tehetséget inkább az vonzza, mert az egész világ publicitásával dicsőséggel, vagyonnal kecsegtet — a magyar művészetnek itthon nincs elég piacza és nem találtuk még módját, hogy számára legalább a honi piacot kelőleg biztosítsuk.

A városi zenekarokban egy intézményes eszközt ajánlunk a magyar művelt társadalomnak, nemzeti zenénk hathatós fejlesztésére.

A kultúra fészke otthona, melegágya a városi élet. Egy-egy vidéki középpontba gyülemlik össze a környék minden termelése, — ott surlódik, forr s ölt alakot minden szellemi athom, hogy feldolgozva sugározódják vissza az emberekre, kik hozzá az anyagot szolgáltatják, hogy belőle a közszellem táplálkozzék.

Zenei közelet teremtése a városok hivatása.

Ma e munka a katonai zenekarok sé-

A „Pécsi Figyelő” tárczája.

Felhő-foszlás.

— Irta: Kovács István. —

I.

A külváros egy egyszerű házának még egyszerűbb szobájában, melyben özv. Kenderesiné lakik öt év óta fiával, nagy lett a sürgősforgás arra a kis levélre, melyet csak az imént hozott egy fehér keztyűs inas Kenderesi Béla úrnak, az özvegy fiának.

Kenderesiné maga keresi elő a szinehagyott almáriomból fia fekete ruháját, melyet édes apja halálakor — akkor kezdett cseperedni — kapott gyászruhába s most már bizony csak úgy bele kell kényszeríteni a meglett ifjunak izmos termetét, ha magára veszi.

Mig gondosan kefélteti, hogy kopottságát a tisztasággal felejtse el a reá tekintő előtt, gondoktól barázdált arcán derű ömlik el. Az a kis levél egészen boldoggá tette; amilyen rövid, olyan hosszú lesz boldogsága ezután:

„Kedves öcsém!

Látogass meg ma délután saját érdekedben.

Nagybátyád Bálnay.”

Az ő írása, jól ismeri. Így kellett annak történni. Fehér galambot látott álmában az éjjel, olajággal szájában. Ő kerdi a kibékülést. Miért is élnének a testvérek haragban? Nagy úr, övé lett a vagyon nagy része, hogy Kenderesihez s nem egy mágnáshoz ment nőül. Boldog volt, — fölért egy vagyonnal ez is. Mit ér aglegény bátyja gazdagsága? Egy szerető szívet sem mondhat magáénak. Csak eddig tartott; itt lesz ő ezután. Elfelejté gőgös szavát, melylyel szegény férjét, midőn a sok baj az ő kis örökségét is fölemésztette s szegények lettek, megbántotta: „Sehonnai kézre került a vagyon is, az asszony is; egyik a másikat követi.” Így mondta. Elmult. Miért akadályozná meg benne, ha helyre akarja hozni hibáját?

Kenderesiné nem győzte a sok jó tanácsot fia lelkére kötni a bucsuzáskor:

— Szerény légy, szereti az alázatosat. — Nagy úr, tehet érte valamit. Jelentesd be magadat az inas által s várd meg, mig hivat. Nagyságos úrnak szólítsad; jobban szereti, ha nem tartod a rokonságot, de azért ne felejtse, hogy rokonod, — a kezét is megcsókolhatod.

Nem volt szükség az anyai tanácsra. Mi-

dőn Béla benyitotta a Bálnay palota nagy nehéz kapuját, melynek két sarkán levő delfint oly sokszor megbámulta gyermekkorában, az inas már várt reá, hogy fölvezesse az ebédlőbe, hol Bálnay a délutáni fekete kávéját szürcsölgette.

Megvárta, mig megszólítja az a még java korában levő férfi, kihez joga volna futni, megölelni s szólni hozzá a rokonok édes hangján, ahogy a sziv parancsolja s nem amint a rangkülönbség megköveteli.

Bálnay mosolyt erőltetett ajakára nyájas szavai kíséreljeül.

— Te vagy, Béla öcsém? Isten hozott! Leültetnélek, de ilyen kopott ruhában látva, csakugyan azt hinném, hogy idegen ült velem az asztalnál; pedig mint rokonnal óhajtok veled beszélni. Jean elvezet az öltözőbe, hol készen vár egy új öltözet, — s ha átöltözve visszatérsz, beszélgethetünk.

Mint rokonnal óhajtsz vele beszélni? Ez a szava megérdemli, hogy vakon engedelmeskedjék.

Midőn visszatért Béla az ebédlőbe, Bálnay elpalástolhatatlan örömmel legelteté rajta szeméit.

— Na öcsém, előttem a manilla, gyujts rá. Szoktál szivarozni? Természetesen. Megkérde-ném, hogy miként van sorsotok, úgyis tudom, hogy rosszul. Panaszt hallani nem, segíteni aka-

tahangversenyen, cigánybandák vendéglőbeli muzsikája és kisasszonyaink diletans zongoraverése közt oszlik meg. Könnyű kimutatni, hogy ezek egyike sem alkalmas médium a művészet szolgálatára, sem a közlés nevelésére, a műgények finomítására s legkevésbé járulnak a magyar nemzeti zene fejlesztéséhez.

Mik ennek feltételei? A probléma elég egyszerű.

Juttassunk minden zenélő magyar talentumot kenyérhez és közönséghez, hogy megélni tudjon s piacza, publicitása legyen, ami nélkül a zseni is elfojtódik, elzúll, mielőtt hivatásának eleget tehetett volna.

A városi zenekarokban biztosítjuk neki mindkettőt.

Ma a magyar zenésztalentumnak igazán szomorú sorsa van. Pályát a zene csak ritka esetben ad, kénytelen más kenyérpálya után látni s a művészetet csak mellesleg, műkedvelő módjára kultiválhatja. Műintézeteink kitűnő diplomája állásba, mint zenészt, ritkán segíti. Ha virtuóz, nyakába veszi a világot, vándoruttra megy s a hazai művészet számára a legjobb esetben is el van veszve. Mint énekes még talál itthon kenyeret a színházaknál. De hangszerével s tudományával bizony nem él meg, hacsak leckeadásból vagy zongorahangolásból nem; komponáláshoz nincs nyugalma, ideje s ha szerzett is valamit, előadását ritkán éri meg, mert alig talál kiadót, más módja a publicitásnak pedig nincs. Templomi zenekarainkat tán az ujjamon elszámálhatnám, itt is a zenészre csak mellékkereset vár: elfoglaltsága és fizetése oly csekély. Karmesternek lenni akár a domban, akár valamely dalos kör vagy színház élén, — ez a magyar zenetalentum vágyainak netovábbja. A tanári állásokról nem is szólnok; ezekhez bevált országos kapacitás és — nagy protekció szükséges.

De másképp leszünk e pályával mindjárt ha városi zenekaraink lesznek.

Kezdhethetnek a nagy vidéki központok, a törvényhatósági joggal felruházott városok; a jó példa csakhamar követőkre találja a rendezett tanácsú városokban, később tán a nagyközségekben is. S fejtegessem e, mit jelent majd az a zenész-

tehetségnek s a nemzeti művészetnek, ha magyar területen a katonai és cigánybandák helyét vagy száz jól szervezett, fegyelmet tartó és változatos magyar repertoirt művelő, új eredeti termékeket felkaroló zenekarunk foglalja el, testületenkint 40—100 zenész, 1—2 karmesteri állással!

A katonabanda megmaradhatna azután is a hadsereg, a cigánybanda a dinum-dánum szolgálatában. Művészi igényeinket azonban e hivatásos zenészekre bízhatnók.

Ezek adnának télen hangversenyeket. Ezek segíthetnek ki a vándor színészeket is zenés előadásokban, s a vidéki szinigazgató nem lenne kénytelen drága és rossz mobil zenekar tartásával terhelni költségvetését. Polgári ünnepeinken a városi zenekarral másképp reprezentálhatunk, mint a kölcsönkért katonabandával. Nyáron a vidék fürdő, üdülő helyeit tehetné vonzóbbá a városi középpont jöhírű orchestruma

Vidékenként minden képzett zenész jó állásba jutna s kedvvel dolgoznék, mert közönsége valamennyi évadban biztosítva van. Ily publicitás mellett könnyen tehet körutat országszerte nemcsak az új népdal, hanem bármely eredeti zenemű. A tehetségeket az alkalom sarkantyúzná, a verseny ingere izgatná s előmenetelük nem függne többé sem a kiadók kényétől, sem a fővárosi zeneklikkek kegyétől. Egészséges, eleven élet indulna meg s ez maga teremtené litteraturát, fejlesztene művészetet.

Anyagi megterhelése a városoknak éppen nem volna tulságos. Szerintem csak a karmesteri fizetést kellene megszavazni, — a zenészek ellátása kikerülne bőven a zenekar jövedelmeiből, melyeket a színház, fürdő, hangverseny, nyilvános multság, ünnep temetés stb. hatóságilag megállapítandó díjak alapján fizetnének fenntartására.

A szervezés is alig ütközne nehézségbe. Kezdenék vonós négyessel, fokozatosan egészítve ki ezt a réz- és fa harmonia hangszereivel. Eleinte dolgoznának műkedvelőkkel vegyest s a zenélést jó mellékkeresetnek biztosítják. Pár év sikere pályát csinálna ezeknek s függetlenítene kenyerészrő gondjaiktól. Hivatásos zenészt, ki egy vagy több hangszerhez is ért, bizony

rok. Tudom, hogy még nincsen biztos kenyékkereseted. Egy kedvező alkalom kínálkozik számodra. Egy nagy kereskedő cégénél hajlandó volnál-e a levelezői állást 1200 forint fizetéssel elfoglalni?

Béla könyben úszó szemei hálás tekintetével köszönte meg Bálnay jószágát.

— Ez még nem minden, amit érte tenni akarok. Meg kell házasodnod. A leánynak, kit ajánlok, tizezer forint hozománya van s hogy neked se vethessen szemedre később semmit, az esküvő napján ötezer frtot kapsz tőlem.

Az anyai tanácsnak mégis volt fogantatja. Az utolsó szavaknál már ott térdelt Béla nagybátyja előtt s csókjaival halmozta el azt a reááldást hozó kezét.

Bálnay csak mosolygott.

Bolond fiu, — szereti a pénzt, mint a többi.

II.

Bálnay, mielőtt fürdőbe utazik, össze szokta gyűjteni jó barátait, hogy tőlük elbucsúzzék.

Béla látogatása után megvolt a jour-fix, melyre nők is hivatalosak voltak.

Kenderesiné vállalta el a háziasszonyi tisztet. A társaság minden tagja jól ismerte egymást s háziasszony nélkül is jól el tudtak mulatni

máskor. A szemkápráztatás a siker érdekében történt.

Kenderesiné csupán azon csudálkozott, hogy miként változhatott meg 15 év alatt annyira a világ, hogy az általa akkor jól ismert elite-körből senkit sem tartott bátyja érdemesnek meghívni.

Megnyugtatta magát, hogy jobb így. Ezek nem ismerik, — legalább nem kell szépitgetni előttük helyzetét, ha kérdezősködnek.

Eszébe sem jutott a társaságnak vele bibelődni. Mindenki a másíknak kedvét kereste. Nem sokba került: egy pár homályba burkolt élezbe, melyre csengő kacaj jelent meg az ajkakon; történetké elbeszélésébe, melyeknek megértéséhez egy külön lexikon áttanulmányozása szükséges.

Csupán Kolozi Irén arcvonásai árultak el unalmat.

Egy festett bajuszu, parókás úr a szomszédjának fülébe is dudolta variálva Irénre az operett-kuplét a „Kis Herczeg“-ből:

„Folyik az orra vére“

— Azt hiszed? — volt rá a suttagó válasz — Irén csupán azon gondolkozik, hogy leendő férjének a fején az ő piczi selyem pa-

találni eleget ma is. Szükség esetén belevonhatják a cigánybandák képzetebb tagjait a szervezetbe. fölhasználva e faj ritka zenei adományait, hallását, tanulékonyágát, tüzet, s kiegészítve ezt azzal, mi nagyon is ráfér: izléssel, iskolával, fegyelemmel. Oly anyag áll rendelkezésre, hogy kincset formálhatunk belőle, mely eddig — művészetünk nagy kárára — parlagon hevert s csak a parlagi virtusokat szolgálta.

Eötvösök Kossuth-nál.

Említettük, hogy Eötvös Károly, Károlyi Gábor gr. és Nagy Gyula országgyűlési képviselők Kossuth hívására Turinba utaztak. A kormányzóval folytatott értekezés lefolyásáról és eredményéről a három képviselő jelentést szerkesztett s adott ki, melyet egész terjedelmében közlünk.

Jelentés

Kossuth Lajos nagy hazánkfánál Turinban tett látogatásunkról és nagy hazánkfiaival tartott értekezésünkről.

Tisztelt barátaink!

Mihelyt elhatároztuk a Turinba utazást s megállapítottuk az indulásnak napját: azonnal már Budapestről, de utközben Velencéből is értesítettük Ruttkayné érkezésünk idejéről. E hónap 17-ikén indultunk s 19-én érkezünk Turinba, hol a vasuti inóháznál Basso dr., Kossuth háziorvosa várt és fogadott bennünket, nagy hazánkfia azon szives üzenetével, hogy mindjárt délután három óraker óhajt bennünket fogadni. A kihallgatásra mindhárman, ugymint Eötvös Károly, Károlyi Gábor gr. és Nagy Gyula képviselők, együtt jelentünk meg és együtt volt velünk folytonosan Eötvös Bálint dr.

Kossuth kegyesen fogadott bennünket; sőt látható örömmel és szívélyességgel értekezett velünk s intézett több fontos politikai tartalmú kérdést hozzánk s főleg Eötvös Károlyhoz. Ebédre már eleve meghívott, mely hét óraker kezdődött; ezt megelőzőleg hat óraker félibeszakitottuk az értekezést. Az ebéden jelen volt Kossuth házi-orvosa és titkára. Aulich is. Ebéd után a kormányzó dolgozószobájába vonultunk, a hol nagy hazánkfia éjjel féltizenkét óráig beszélgetett velünk. E beszélgetés alatt már szóba jött a függetlenségi és 48-as párt mai válsága is. A következő napon, 20-án, délután két óraker Eötvös Károlyt és három óraker Károlyi Gábor grófot magánkihallgatáson fogadta s később ismét mindhárman együtt értekezünk vele. Ebédre ismét kegyesen meghívott bennünket s ebéd után magánál tartott féltizenegy óráig. Nagy Gyula

pucának megtartásához csakugyan két szarv szükséges-e?

Mindenki tudni akarta a vidám nevetés okát, mely a két suttagó ajakon fölhangzott.

Meg lett adva az engedelem a parkban való szétozslásra.

Bálnay menetközben jónak látta figyelmeztetni Bélát.

— Hódítsd meg Irént; menyasszonyodat! Lehet, hogy Irén egy kissé rátartós, de én már megegyengettem az utat előtted. Szeretném mielőbb leszámlálni kezeidhez az ötezer forintot.

Azután a társasághoz csatlakozott, mely egy rózsaa gy körül csoportosulva már várt reá.

Béla egyedül maradt Irénnel. Az udvarlás művészetéből ő csak annyit tudott, hogy néme-lyek az időjárás dicséretével szokták kezdeni. Irénnel szemben, ki várakozással teljesen pihenteté rajta szemeit, úgy érezte magát, mint a kinek fénybogár fénye csillan szemébe s fél megmozdulni, hogy eltűnik előle.

Mig magában a társalgás fonalának megtalálása után kutatott, Irén kezdte meg a beszédet:

— Hisz ön a családok jó és rossz tulajdonainak átöröklésében?

— Bár azt tartja a példabeszéd, hogy az

ekkor bucsut vett a kormányzótól és Ruttkay-né-től; minthogy 25-én reggel elutazni szándékozott, 21-én a kormányzó délután fél 3 óra Eötvöst s későbbre Károlyi Gábor grófort rendelte magához. Az e napi kihallgatások délután hat óráig tartottak, a mikor a kormányzótól bucsut vettünk s ő Eötvös-t és Károlyi grófort bucsuzás közben érzékenyen megölelte és megcsókolta, Eötvös Bálint dr.-nak pedig kedves emléktárgyat adott.

Teljes hűséggel s tárgyilagossággal terjesztettük a kormányzó elé, a többszörös értekezés folyamán, a függetlenségi és 48-as párt s az ország mai helyzetét és engelmet kértünk tőle arra, hogy előterjesztésünkről úgy pártfeleinknek, mint választóinknak hű értesítést adhassunk. Az engedélyt kegyesen megadta.

Előterjesztésünk lényeges összességében a következő volt:

„Mi Kossuth politikáját ténylegesen, egész terjedelmében nem követjük, minthogy Magyarországnak és a Habsburg-háznak összeférhetlenségét nem fogadjuk el; de az összes pártok és pártárnyalatok közt mi állunk hozzá legközelebb, — mert a mi változhatatlan alapelvünk: Magyarország állami függetlensége, a melyet — miként ez választási szövegünk s felirati javaslatunk kifejti — semmi feltételhez nem kötünk és semminek alá nem rendelünk. E téren a kormány elszánt ellenzéke vagyunk. Mi nem hánytorgatjuk az ugynevezett „personalis unio“-t, mely a mi elvünknek sem nem alapfeltétele, sem nem ellentéte s melyet nem tagadunk, de a melyhez sem Magyarországnak, sem az uralkodóháznak fennállását nem kötjük, végre, a melynek akár Ugronék, akár a pártkörben maradtak által való hánytorgatását, minthogy ez nem aktuális kérdés, egyáltalán szükségtelennek, sőt, minthogy mindenki azt érti alatta, a mit akar, gyanusnak tartjuk. A királyhoz és az uralkodóházhoz való lojalitásunk is erős és kétségtelen, csakhogy a kölcsönösség és viszonyosság föltétele alatt, a mint ez szabad nemzetnél másként nem is lehet s ezer év óta nemzetünknel másként sohasem volt.

Az egyházpolitikai javaslatokat határozottan támogatjuk azért, mert ezek elvileg s általában a mi régi elveinknek megfelelnek, a mint azokat 1892-iki felirati javaslatunkban s 1891-iki választási szövegünkben kifejtettük. De támogatjuk azért is, mert mi a javasolt intézmények által a főpapságnak s az ellenséges érületű nemzetiségeknek, valamint egyidejűleg a főrendeknek hatalmát és befolyását akarjuk csökkenteni; mivelhogy e hatalom és befolyás a mi függetlenségi törekvéseinknek századok óta mindig határozott ellensége volt és az is marad. Épp ez okból mi magyar nemzet s egyuttal szoros függetlenségi politikának tartjuk az egyházpolitikai kérdések gyökeres megoldását. Végre támogatjuk azért, mert a valódi haladásnak

1848-ban lerakott dicső elveit megvalósítani megfelelő részben e javaslatok hivatják.

A pártkörből való kilépésünk kikerülhetetlen szükség volt. (Itt következik a kilépés indokainak előadása, mely azonban politikai okokból egyelőre nyilvánosságra nem hozatik.)

Mi Apponyi pártjával nem akarunk még taktikai egységre sem lépni. Mi úgy tapasztaljuk, hogy az idegen pártokkal való állandó barátkozás lanyhává teszi az elhűséget. Mig az Apponyi-párt ellenzéki marad: nem keressük vele a vizályt; de politikájában éppugy nem találjuk meg a nemzet jogos igényeit, mint a kormány politikájában. Azon jelszó: „Segítsük Apponyit, éljen Kossuth!“ szintén csak álarczosság. Az Apponyi-párthoz tartozó hírlapok rendszeres ellenségeink hosszú idő óta.

Mi nem biztosítjuk, nem is hiszszük, hogy a Wekerle-kormány az egyházpolitikai javaslatokat diadalra képes vinni. A mi feladatunk az, hogy a javaslatokat támogassuk a Wekerle kormány alatt; de határozottan követeljük más kormány alatt is. Ha ezektől a Wekerle kormány eltér: e kormányt e téren is csak oly elszántan támadjuk, mint a közjogi téren.

Ma Magyarországot Bécsből, Rómából és Turinból kormányozzák. Mi tiltakozunk mind a bécsi, mind a római kormányzás ellen; a turinot pedig be akarjuk segíteni Magyarországra. Ha Kossuth támogat bennünket, azt nemzeti szerencsének tekintjük; de ha nem támogatna is bennünket, mi akkor is és örökre legközelebb fogunk hozzá állani.

Az ellenséges pártok és törekvések sokszoros gyanuval kísérték bennünket. Először elneveztek függetlenségi kormánypártnak; aztán elneveztek 49-es Kossuth pártnak, evvel inkább Ugronék gyanusitanak; legutóbb elneveztek forradalmi kormánypártnak. Még szerencsénk volt részben Kossuth legutóbbi levele, a mely ezen otromba gyanusításoknak véget vetett.

Mindezek előterjesztése után kértük, hogy a kormányzó kegyeskedjék véleményét megmondani. Nagy hazánkia a következőkben összegezte és mintegy utasításként hangsúlyozta véleményét.

„Határozottan helyeslem önök ama ki-jelentését, hogy önök programja: Magyarország függetlensége, a melyet semmi föltételhez sem kötnek és semminek alá nem rendelnek. A párt elnevezéséből a „48-as“nak elhagyását szükségesnek tartom: mert ez vagy azt jelenti, a mit Magyarország függetlensége jelent s ez esetben „tautologia“; vagy pedig mást jelent s ekkor megzavarja a fogalmakat s így káros is lehet.

A personalis unio hánytorgatását én sem helyeslem. Próbálják meg önök ezzel Magyarország függetlenségét becsületes, őszinte

elhatározottsággal, miként 1848-ban megpróbáltam én is. Én ugyan nem hiszem, hogy az sikerül, miként nekem sem sikerült; de ám próbálják meg. Ehhez azonban a personalis unio hánytorgatása nem szükséges.

Határozottan rosszalom a más elveken levő pártokkal a fegyverbarátságot. Ebben önöknek igazat adok.

A delegációt nyílt kérdésül hagyni nem helyeslem. Ha önök kezdetben belementek volna, nem tartottam volna helytelennek; mert ha az országgyűlésben helyet foglaltak, annak egyik bizottságában is helyet foglalhattak volna. De minthogy a párt 33 év óta mindig következetesen ellenezte a delegációbamenést: most ennek nyílt-kérdésül hagyás nevetségessé tenné a pártot a nemzet előtt. Nem is lenne az odamenetelnek semmi haszna.

Örvendek, hogy a Wekerle-kormány fölvette programjába az egyházpolitikai kérdések megoldását; minthogy 25 év óta azt tapasztaltam, hogy semmi sem sikerült, a mit a kormány magáévá nem tett. E kérdésekre most már nagyobb súlyt fektettek, mint előbb; mert azt látom, hogy ez idő szerint ezek dominálnak mindent.

Nagyon sajnálom, ha a kormány az egyházpolitikai kérdésekben megbuknék. Ez olyan lenne, mint Helfynek megirtam, mintha a fürdővízzel a gyermeket is kiöntenék. Komoly államférfi előtt a kormánybuktatás nem végezzél. A kérdés az: mi jön utána. Ha a kormánybuktatás csak egyetlen lépéssel is előbbre viszi a függetlenséget: akkor buktassák meg a kormányt. Az egyházpolitikai javaslatok megbuktatásánál ez esetet nem látom.

A függetlenségi párt ereje sohasem lesz teljes, ha csak a „szabadelvű“ haladás terén s az egyházpolitikai kérdések megoldásában határozott állást nem foglal. A függetlenségi párt természete hozza magával, hogy a szabadelvű haladás élén kell állania.

Áttérek a praktikumra. Mindent meg kell önöknek tenniük, hogy a párt ismét egyesüljön. A személyeskedést egyáltalán kerülni kell. Jöjjenek össze s tárgyilagosan beszéljék meg a dolgot. Proponálják önök, hogy a pártkörben maradtak küldjenek ki három férfit s önök is hármat. Ezek tanácskozzanak. De a pusztá „egyesülés“ jelszó nem ér semmit. Az egyesülésnek önök közös fölirata

alma nem esik messze a fájától. az én hitem szerint a monacoi roulette-bank mellett tönkre ment apának is lehet fősvény fia.

— Ön is Bálnay-vér?

— Nagybátyám Bálnay Dénes.

— Nagybátyja minden jó tulajdonnal rendelkezhetik, de, fájdalom, az őszinteséget nem ismeri.

— Ellenkezőleg.

— Önnek meg lehet a maga oka, — az enyém is megvan.

— Óhajtom, hogy meggyőzzön.

— Figyeljen. Tegnap így szólott hozzám: Holnap bemutatok egy fiatal embert, — ön az, — szép és mesés gazdag. Az első igaz s a második?

— Fájdalom, nem-et kell rá mondanom.

— Nekem okoz fájdalmat, hogy csalódnom kell. De maradjunk önnél. Szeretett ön valaha? Ne csudálkozzék, nálunk ez nem vehető szerénytelen kérdésnek.

Béla a „nálunk“ szó alatt a nagybátyja világát értette s közönyösen adta meg reá a feleletet:

— Nem.

— Bálnay-vér ön is.

— Igazat mondtam, mert nem szerettem,

hanem most is szeretek egy kedves leányt, kit magaménak talán sohasem mondhatok, mert elválaszt tőle gazdagsága.

— Csekély ok, melyet a kitarás is legyőzhet.

— Reményt kelt bennem, hogy az igazi szerelem végre is győzedelmeskedni fog, mert hiszen ön is gazdag s szavaiból ítélve, a kit megszeret, azért, mert dolgos két kezénél egyebe nincs, nem taszítja el magától. Ugy-e így van?

— Előbbi szavam csak frázis volt, melyeket sokan szoktak használni a mai világban. Olyan gazdag vagyok barátom, mint a kinek egy bizonyos tőkéje van a takarékpénztárban, melynek kamataiból meg nem él; a tőkét szedgeti ki s addig biztosítva existenciája, mig benne tart. Az én tőkém a hangomban van. A második kérdésére adós maradok. De ime amott jön a társaság.

Midőn Bálnay a társaság eltávazása után egyedül maradt, mosolyogva dörzsölé össze kezét. Teljes félóráig beszélgetett együtt a leendő új pár, bizonyosan jövő boldogságukról. Úgyes diplomata kell hozzá, hogy egy ilyen csiny sikerüljön. Az előjelekből ítélve sikerülni is fog s ő illő komolysággal adja reájuk áldását.

III.

Másnap Bálnaynak első dolga volt Irént fölkeresni. Rossz hangulatban találta, felé sem fordította tekintetét az ablaktól, melyen át az utca élénkségében gyönyörködött, mig egészen közel nem ért hozzá.

— Szabad gratulálnom? — kérdé Bálnay édeskés mosolylyal.

Irén ne heztelő tekintetét vetett reá.

— Remélem nem fogja az ártatlant játszani? — Folytatta Bálnay mosolyogva. — Nem kívánom, hogy az édes csevegésből bármit is eláruljon. Nem volt nehéz meghódítani azt a fajankót.

— Magáról tudhatja.

— Ön élczelődni szeret ma. Beszéljünk komolyan. Mikor tartjuk meg az eljegyzést?

— Kenderesi Bélával? Soha!...

— Mi kifogása van ellene?

— Szegény...

— Főlemelem a hozományt tizenötezer forintra.

— Le akar rázni a nyakáról minden áron. Tudja, hogy én jobban szeretem a nehéz selyemből varrott, mint holdsugarakból és szivárványszínekből szőtt ruhát s így csak megmaradok

alapján, valamint az általam érintett elvek alapján kell megtörténnie. Ha ez nem sikerül, akkor majd megmondom végső véleményemet."

Ezekből állott lényegileg nagy hazánkfia határozott kijelentése. Eötvös Károly ezeket, nagy hazánkfia előzetesen kikért s megadott engedélyével, a kijelentés közben írónnal papírra tette s ennek segélyével a kormányzó ur előtt szóról-szóra ismételte. Később Károlyi Gábor grófnak, szintén a kormányzó előtt, ismét egész terjedelmében kimondotta, illetőleg fölolvasta és a kormányzó ur szóról szóra helyeselte s egyuttal kegyesen megengedte, hogy ezt veletek közölhessük s nyilvánosságra hozzassuk.

Elbucuzásunk ezután történt. E napon, június 21-én, estve Turinból eljöttünk és 23-án együtt Budapestre érkeztünk.

Jelentésünket azzal zárjuk be, hogy a további teendők s különösen jelentésünk nyilvánosságra hozása tárgyában az elhatározást egyedül a ti bölcseségetektől várjuk,

maradván

Budapest, 1893. június 24-én

hű elvtársaitok

Eötvös Károly, Károlyi Gábor gr.,
Nagy Gyula.

*

E jelentést a függetlenségi és 48-as pártból kilépettekből alakult „függetlenségi néppárt” elé terjesztették, s a pártértekezlet a maga részéről Eötvös Károlyt, Nagy Gyulát és Horváth Ádámot küldte ki a két párt egyesítését előkészítő tárgyalásokra. E három kiküldött föl is szólította már a függetlenségi és 48-as pártkört, hogy a tárgyalásokat kezdje meg, s e végből három tagot küldjön ki. A függetlenségi és 48-as pártkör — Kossuth kifejezett véleménye alapján — valószínűleg Justh Gyula elnököt, Helfy Ignácot és Polónyi Gézátküldi ki.

Hirek.

— **(A király Baranyában.)** Az ideai nagy-gyakorlatok Szombathely és Kőszeg tájékán lesznek, melyeken a király is jelen lesz. Ez öt napig tartó gyakorlatok után a király Baranyamegyébe, Bellyére jön, ahol az Albrecht főherczeg vadaskertjében vadászni fog.

— **(Kossuthról.)** A magyareMBER minden nap szeretne hallani valamit Kossuthról; mindennap szeretné tudni, mint érzi magát, milyen az egészségi állapota. Szerencsére még nincs szükség naponként orvosi bülletinek kiadására; de azért valahányszor honfitársak járnak a kormányzónál, a lapok el nem mulasztják

az ön boszantó démonának, ön pedig marad az én haragom kiengesztelőjének.

— Nem értem, hiszen egyszer férjhez menni nem olyan nagy áldozat.

— Elfelejtji, hogy csak olyanhoz, akit nem szeretek.

— Miért nem Kenderesi Bélához?

— Mert — szeretem...

*

Birva s elveszítve valamit, másban tudjuk megbecsülni, míg birtokunkból sokszor könnyelműen eldobjuk.

Iren egy perczen megszerette a becsületet. Bálnaynak hiába magyarázta volna, legföljebb egy jóízű kacaját érdemelt volna ki érte.

Bálnay láthatólag rossz kedvvel távozott.

Otthon Kenderesi Béla várt reá, ki alázatosan közeledett felé s félve ejtett ki minden szót, hogy meg ne haragítsa azt a jövő boldogságát kezeiben tartó férfit.

— Elrendeztem ügyeimet.

— Azt hiszem, hogy nem sok időbe került. — Jegyzé meg gunyosan Bálnay.

— Valóban nem, de azért még sem volt időm a grófi családnál a nevelői állásról való lemondásomat bejelenteni.

— Miért akarsz lemondani?

az ott jártak személyes tapasztalatait közölni az öreg urról. Most, hogy Eötvös K., Károlyi Gábor gr. és Nagy Gyula országgyűlési képviselők jártak Kossuthnál, az ő elbeszélésük után közlik a lapok a Kossuthról szóló hirt. Kossuth barátságosan kezét szorított mindnyájukkal. A társalgás folyamán azután meghívta őket vendégekül mindaddig, a mig Turinban tartózkodnak. A meghívás folytán ott ebédelték s az ebéd alatt Kossuth jó hangulatban volt, vidáman adomázott s elbeszélgetett a régi jó időről. Néha néha arról panaszkodott, hogy a szemei és a hallása gyengülnek, de azért még most is képes szabad szemmel olvasni még rossz irást is. A turini vendégek rendkívül megbámulták az öreg urnak éles memoriáját. Még most is olyan emlékező tehetsége van, hogy húsz esztendővel ezelőtt olvasott munkákból egész szakaszokat képes cizálni. Első nap a társaság még nem melegedett bele egészen, de második nap már sokkal melegebb volt a társalgás, annyira, hogy mikor a harmadik napon elbucuztak, Kossuth elérzékenyült, hogy ilyen hamar ott hagyják s kérte vendégeit, hogy még hátralevő napjaiban látogassák meg. Az öreg ur, mint a Turinból hazaérkezett képviselők beszélik, nagyon jó színben van, szorgalmasan űzi a svédgimnasztikát s egyáltalán nem látszik meg rajta a 91 év. A magyar dolgok után különösen érdeklődik s annyira ismeri Magyarország városait, hogy még az egyes városok kapacitásainak a nevét és viselt dolgait is tudja. Arról panaszkodott az öreg ur, hogy minden tárgyat, a mit neki Magyarországból küldenek, megvámolnak az olaszok s ez neki nagyon sokba kerül. A bucuzás rendkívül érzékeny és szívélyes volt s a képviselők meghatóttan távoztak a turini remete városából.

— **(Hoffer kitüntetése.)** Holnap — csütörtökön — délelőtt tizenegy órakor nyújtja át Aidinger polgármester Hoffernek a koronás aranyéremkeresztet. Az ünnepélyes aktus a városház közgyűlési termében megy végbe nyilvánosan, tehát a Pécsi Dalárda működő és pártoló tagjain kívül a nagyközönség is megjelenhetik. Az érdemkeresztet átnyújtó polgármesteren kívül még mások is intéznek üdvözlő beszédeket a kitüntetethez. Ugyanez napon este 8 órakor a Vademberben disztrakoma lesz Hoffer tiszteletére. Jegyek Valentinnél kaphatók.

— **(Meggzűntetett leányiskola.)** A Werner-féle leányiskola záróünnepélyét ma — szerdán — délelőtt tartják meg, melylyel egyszersmind a tanintézetet is végleg bezárják. Az intézet tulajdonosnője föl hagy a 25 év óta főnnálló iskola további vezetésével s nyugalomba vonul. Ez alkalommal ünnepélyességgel vesznek búcsút növendékek és tanárok egymástól és az intézettől. Szuly Gizella VI. oszt. növendék Rézbányay József dr. hittanár

— A hivatalomnak akarom minden időmet szentelni; de azért a levelezői állást ma is elfoglalhatom.

— Sajnálom, már be van töltve. Nem is lettél volna rá alkalmas. Miként nyerted volna meg egy czég tanult, számító főnökének kegyét, midőn egy nőt sem tudsz meghódítani.

— Már meghódítottam. A szomszédunkban lakik M... Mariska, — szülei áldását megnyerém, ha volna egy kis vagyónkám, melylyel az új életet megkezdhetnők. — Örökre háladatosak leszünk azért az ötezer forintért...

— Melyet megígérttem, de meg nem adhatok most már. Épen egy nagyobb vállalathoz akarok fogni, szükséges a pénz. Különben Budapestben szándékozom egy pár évet tölteni s nem leszek itthon senkinek.

Otthon könyvek közt találgatta Béla az édesanyjával, hogy mivel haragították magukra Bálnayt?

— Szegények, — ők magukban keresték a hibát; pedig az az egy heti történet csak felhőfoszlás volt, melyen át a jólét napjának sugara reájuk sütött egy pillanatra.

Azt hitték, hogy újra beborult. — Pedig most derült ki igazán a boldogság ege fölöttük.

alkalmi költeményét szavalja el, maga Rézbányay József dr. is mond beszédet a 25 évi jubileumra vonatkozólag, s befejezésül Schuitz Imre intézeti igazgató tart záróbeszédet. Az ünnepélyen vendégeket is szívesen látnak.

— **(Meggválasztott tanító oklevél nélkül.)** A Bezedeken tartott néptanító-választásról, mely e hó 15-ödikén volt, azt írják nekünk, hogy az iskolaszék olyan pályázót választott meg, akinek még nincs is tanítói oklevele. Vele szemben mellőzték azokat a pályázókat, kik képesített népnevelők. Az iskolaszék értelmesebb tagjait nem illeti gáncs, mert ők nem szavaztak a pályázatra is szabálytalanul bocsátott egyénre; hanem az értelmiséghez nem tartozó többséget — úgy mondják — a pályázó szép hangja vesztegette meg, s mert „jól tud danázni”, hát megválasztották — tanítónak. Ez pedig hiba, mert a főkellék a tanítónál, hogy a tanításra legyen képesítve. A választás jóváhagyása az egyházmegyei hatóságtól függ.

— **(A kivirágzott Duna.)** A Mohács és Vidéke írja: Múlt kedden élő virágdísz öltött a Duna. Tükörsima föllete a nap fölkeltevel megelevenült s millió fehér fodrot vetett, melyek egész nap játszadoztak a nap sugaraiban. Előjöttek az efemer életű kérészek. Ezek rendszeren több évig tartózkodnak a vízben, míg fehér szárnyu rovarokká lesznek. Már vasárnap kezdtek mutatkozni; kedden aztán óriási számukkal elborították a víz színét, nagy öröme a halaknak, melyek föl fölugrálva kapkodták őket. Az estefelé támadt szellő egy-egy nagyobb kérész csoportot a levegőbe emelt, melyek hópehelyekként hullottak a mezőre, kertekbe, házak udvaraiba, kész zsákmányul a réczéknek, tyukoknak, melyek élénk szaladgálások között késő estig lakmároztak belőlük.

— **(Megyei árvaház apácák nélkül.)** Szinte elképzelhetetlen az után a nagy polómia után, mely ama kérdés körül fejlődött ki, vajjon apácák vezessék-e a megyei árvaházat vagy világi egyének? Akkor bizonyos körökben oly nekitűzött hangon s minden mást kizáró követeléssel hirdették az egyedül üdvözítő apácza-rendszert, hogy az ember azt hitte: ha valamely árvaintézetet nem apácák vezetnek, hát nem is lehet az jó és üdvös. Szinte megadtuk magunkat e változhatatlan dogmának, s ime most a szent Vinczéről nevezett gráci apácák maguk kötötték meg magukat, s nem jönnek Baranyába árvákat nevelni. Rákényszerülünk hát az istentelen, vallás nélkül szűkölködő világiak vezetésére. Ez alkalomból a mi klerikális lapunk azon reményének ad kifejezést, hogy a nevelés vallásérkölcös lesz az intézetben akkor is, ha nem apácák nevelnek is benne. E reményben mi is együtt érezünk és gondolkodunk a mi klerikális kollégákkal, s reményünket egyenesen követelő hangon fejezzük ki, elvárva az intézet vezetőségétől, hogy a különféle vallásfelekezettűek, kiki a maga vallása szerint, szigoru vallás-érkölcsei nevelésben részesüljenek.

— **(A Pécsi Dalárda nyári estélye.)** Szombaton este a nemzeti kaszinó kertje nyüzsgött a sok nyári ruhás leánykától s menyecskektől: a Pécsi Dalárda tartotta ott alapszabályszerű nyári estélyét. Az énekszámok végeztével táncz következett, melyet Farkasék muzsikájára járt a nagy számmal megjelent fiatalok. Az estély, melyen a színelőadás után Vizvári Gyula, a nemzeti színház tagja is megjelent, hajnali három óráig eltartott.

— **(Erkel Ferencz szobra.)** A budapesti zeneművészek köre elhatározta, hogy Erkel Ferencz elhunyt zeneszerzőnknek fölállítandó szobra iránt mozgalmat indit. Föl fogják kérni az összes törvényhatóságokat, dalárdákat és zeneegyleteket, hogy a mozgalomhoz ők is csatlakozzanak.

— **(Czigányprimások versenye.)** Tüzes, igazi czigányvér csorog a Rác Guszti ereiben; s nem csoda, hogy ahol ő van, ott elmaradhatatlan a divatossá vált „czigány-pár-baj”. Már meg összetűzött egyik kollégájával, Garay Ferencz szegzárdi primással, kivel szemben most a második versenyt muzsikálta a feketekepű Guszti. A két banda egyként jeles; de a Szegzárdon tervezett művész-estély rendezősége mégis Rác Guszti bízta meg az estélyen való közreműködéssel.

— **(A választók névsora közszemlére téve.)** A központi választmány közhírré teszi, hogy az 1894. évre szóló választói névjegyzéknek hivatalból való összeállítására kikül-

dött kiigazító bizottság munkáját befejezve a bel-, budai és siklós-szigeti külvárosokról külön szerkesztett s a központi választmány által is fölülvizsgált névjegyzékeket f. évi július hó 5-ik napjától ugyan e hó 25-ig bezárólag terjedő időközben, a városház iktatói hivatalában, a város hatósága egyik tagjának jelenlétében közzemlére kitette, mely idő alatt azokat — mindenkor reggel 8 órától 12 óráig — bárki is megtekintheti és ugyan ezen napok délután 2 órájától 6 óráig lemásolhatja. Az ekként összeállított névjegyzékek ellen netán teendő, a központi választmányhoz címzett s kellő okmányokkal felszerelt írásos felszólamlások a főt jelzett kitételi naptól egész július hó 15-ik napjának délutáni 6 óráig bezárólag terjedő időközben nyújtandók be a választók névjegyzékének felügyeletével megbízott hatósági tagnál, ki azokat azonnal beiktatni s arról kívánatra elismervényt adni köteles. Ezen határidő alatt beérkezett felszólamlásokat pedig július hó 16-tól egész 25-ig bezárólag — mindenkor reggel 8 órától 12 óráig és délutáni 2 órától 6 óráig — lehet ugyan a már fentebb említett helyiségben megtekinteni, mely határidőn belül azokra az, ki a választási törvény 44. §-a szerint felszólalni jogosítva van, minden egyes esetben külön és írásban beadhatja észrevételeit. Később teendő felszólamlásokat, illetőleg a már beérkezett felszólamlásokra tett észrevételeket a törvény értelmében visszautasítanak.

— **(Hymen.)** Nendtvich Andor, Pécs város ujonnan megválasztott első aijegyzője, Oltárhoz vezette Szinkovits Mariskát. — Kemény Lajos Villányban oltárhoz vezette Schutt Jozefinet, Schutt Vilmos villányi borkereskedő leányát. — Mautner Adolf orosz-lói birtokos jegyet váltott Mautner Laura kisasszonnyal, Mautner Márk leányával Siklóson.

— **(Mi lesz a bányamunkásokkal?)** A sztrájknak ugyan vége, de a megindított mozgalom még egyre tart, s féltő, hogy újból kitör az elégtelenség ugyanolyan módon, mint ez előtt néhány héttel. A minap vegyes bizottság előtt tárgyalták a munkások követeléseit, melyeket az igazgatóság részben elfogadott, részben megtagadott, igyekezvén ezeket valami más engedménnyel pótolni. A munkások vasárnap tették meg az észrevételeiket az igazgatóság propozícióira. Ismét a megyeházán gyűltek össze, ahol Szily alispán elnöklete alatt a vegyes bizottság újból fölvetette a tárgyalás fonalát. De aztán megint el is ejtette mindjárt az elején. A munkások ugyanis, kik Bolgár Kálmán ügyvédjükkel mintegy 30-an jelentek meg, ragaszkodnak valamely megállapított alapdíjhoz, melyet tetemes engedmények után következőképp állapítottak meg: a 2 frtos minimumból 1 frt 10 kr. lett azok számára, kik ezelőtt 1 frton alul kaptak; 1 frt 50 krt kérnek az eddig ezen összegben alul keresőknek, 1 frt 80 krt azok részére, kik eddig is 1 frton fölül kerestek. Ez lenne a maximum az ezelőtt kért 3 frt helyett. Ezt Bolgár ügyvéd eszközölte ki hosszas rábeszélés után. De ezt az engedményes követelést is ridegen visszautasította a bányai igazgató, mivel a társaság nem fizet egy hónapban 30 frtot olyan munkásnak, aki egész hónapban 50 kr. árát se dolgozott. Nagyon nyersen pattogott Kaufmann bányakapitány is, mintha őt is csupán a társaság érdekeinek védelmére rendelte volna a kormányhatóság; legalább olyan kifejezésekkel élt, mintha nem indifferens hatósági közeg volna, akinek a munkaadó és munkás közt pártatlan álláspontot kell foglalnia. A bányászok méltatlankodtak is ez eljárás fölött — mondván: „Ugy hat, mivel a bányakapitány úr is a társaság nézetén van, sőt egyszerűen ránk parancsol, hogy többet ne merjünk kérni, hát mi csak nyugodjunk bele!“ Aztán kifakadtak a munkások is minden panaszuikkal. Ők ma is úgy dolgoznak, mint azelőtt, s mégis a kereset 1 frt 50 krról 65 krra apad. Kétszáz díjlajstromot mutattak föl, amelyeken látható a kereset visszaesése. Egy munkás olyan lajstromot is mutatott föl, amelyen két olyan ember javára van 10 frton fölül levonás, akik nem is dolgoztak ezzel a csoporttal. Ez úgy történt, hogy a fölügyező látva e csoport szép keresetét, míg a másiknál kevesebb eredményt észlelt, az utóbbiak javára amazok keresetéből levont beleszurván a lajstromba két munkás nevét a másik lajstromból, miáltal a többet dolgozók érzékenyen károsodtak. Ennek megértésére meg kell jegyeznünk, hogy egy-egy

csoport kialakszik bizonyos munkát s a bért e szerint kapja; ha már most önkényüleg még néhány munkást közéjük számítanak, ennyivel több az osztzkodó fél is s ennyivel kevesebb jut egyre-egyre. A bányai igazgatót láthatólag kellemetlenül érintette ez a leleplezés, melyre azt jegyezte meg, hogy miért nem jönnek hozzá panaszra? Ő nem akarja a munkások kárát. Bolgár, a munkások képviselője újból megkísérelte a bányai igazgatóságot engedékenységre bírni, megkérve, hogy tegyen hát maga az igazgatóság valami propozíciót. Erre a tárgyalást vezető alispán, aki érthető okok miatt nem igen szeret ügyvédekkel tárgyalni, gúnyos kifakadást engedett meg magának, mit azonban a munkások megbizottja, Bolgár ügyvéd erélyes szavakkal utasított vissza s hivatkozva megbízó levélre kijelentette, hogy őt 3000 munkás azzal bizta meg, hogy a követelésből egy jottányit se engedjen, ő tehát ügyvédi kötelességét teljesíti, ami hogy az alispán urnak nem tetszik, arról ő nem tehet. A jelenvolt munkás megbizottak is egyetértelműleg és egyhangulag Bolgárnak adtak igazat, mire az alispán, ki — úgymond — csak szivességéből vállalta el a közvetítő szerepét, epés hangon beszűntette a további tárgyalást. A munkások — látva a hatóságok eddigi sajátságos viselkedését — elhatározták, hogy ezekkel többé nem is tárgyalnak, hanem egyenesen a társaság igazgatóságához fordulnak Bécsbe. E lépés megtételére is Bolgárt kérték meg, aki holnap adja a munkások tudtára, hogy mit végzett. Ha eredményt nem tud elérni, úgy visszaadja mandátumát s tegyék, amit jónak látnak. A munkások el vannak tőkélve, hogy ha most már enyhébb követeléseiket sem teljesítik, úgy ismét abba hagyják a munkát.

— **(Kerékpárosok versenye.)** Nem kedvezett jó idő a pécsi kerékpárosok egyesülete által vasárnap délután rendezett versenyek. Borongós, esőre való időjárás tartotta vissza a közönséget attól, hogy tömegesebben ránduljon ki a budai vámra, ahol a verseny induló és érkezőpontja volt; s erős szél akadékoskodott a versenyzőknek, kiknek ugyancsak erős küzdelem volt nemcsak egymás ellen, hanem a fölülről jövő szél ellen is. Az eredmény annál meglepőbb és szebb; mert amit a mi kerékpárosaink produkáltak folytonosan és erősen emelkedő hegyi uton s kontra-szél ellenében, azt aligha csinálja utánuk akármilyen kerékpárosa ez országnak. Igaz, hogy a sok nevező közül csupán 3-4 válik ki, akik majd mindenik versenyben exczelláltak; de az előbb említett két körülmény mellett, mik erős akadályszámba mennek, a többiek végzett munkája sem kiesnylendő eredmény, s ezek mindenesetre számot tennének egyenes sík pályán. alkalmas időben azok között a kerékpárosok között, kik állandóan csak e két utóbbi körülmény mellett szerecsések idejüket s erejüket áldozni e szép sport élvezetének. A verseny eredményéből láthattuk, hogy azt kitűnő training előzte meg. A megnyitó versenyben (6000 méter) részt vettek: Benczenleitner S., Strohmayr J., Pataki V., Schwarz D., Walla F. és Littke Lenczi. Elsőnek érkezett Littke L. (14 p. 12 mp. — ezüst érem), késő másodiknak érkezett Strohmayr J. (15 p. 52 mp. — bronz-érem), jó harmadiknak Pataki V. (16 p. 07 mp. — kis bronz-érem). Utánuk érkeztek: Walla (16 p. 40 mp.), Schwarz (17 p. 30 mp.), Benczenleitner (18 p. 40 mp.). — A hölgyek díjáért erős volt a küzdelem. Öten indultak a 10 ezer méter távolságra, a szabolesi országot folytonos kapaszkodóján. Indultak: Strausz J., Fichtl K., Bolgár F., Littke L. és ifju Bedő I. Leghamarabb tértek vissza, társaikat messze elhagyva Bedő és Bolgár, kik majdnem a bírói páholyig egymás mellett tartottak csekély — mindössze tán tíz emeter — térkülönbséggel. Már azt hitték, holt verseny lesz, mikor a páholy előtt száz lépésnyire Bedő lába lecsuszott a pedálról, s míg ismét rákapart, akkora tért és időt veszített, hogy azt a nagy erővel hajtó Bolgár mellett már nem tudta visszanyerni. Elsőnek jött Bolgár (25 p. 33 mp.), elnyerve a hölgyek díját (ezüst írógarnitúra) és ezüst érmét, másodiknak ifju Bedő J. (25 p. 35 mp.), ki ezüst érmét kapott, harmadiknak Littke L. (26 p. 09 mp.). kinek bronz érem jutott. A népfölkelők renyében ve 2000 mtrről elsőnek érkezett Walla F. (7 p. 18 mp. — nagy bronz-érem), másodiknak Marx Nándor, (7 p. 20 mp.), aki folyton nagy tér-előnyvel

vezetett s be is érkezett volna elsőnek, ha visszajövet le nem esik a gépről, miközben jobb karján erős sérüléseket szenvedett. Ennek ellenére is újból fölkapott a gépre s csak két másodpercczel később meg az eléje rugató Walla után. Bronz-érem lett a jutalma. A nagy verseny egyike volt a legszebb eredményű kerékpárversenyeknek. Heten indultak: Philipovits J., Strohmayr J., Bolgár T., Littke Lenczi, ifju Bedő J., Csurda A., Fichtl K. Utóbbi pár méternyire, Strohmayr pedig a gépjén esett hiba miatt az üzögi útnál kimaradt a sorból. A 12 ezer méteres hegyi pályát nagy tér és idő-előnyvel ifju Bedő Imre futotta be leghamarabb (29 perc alatt) elnyervén az ezüst érmét és az elnöki tiszteletdíjat, a Zsolnay gyárában készült majolika-tálat és kulacsot, utána Bolgár T. érkezett másodiknak (30 p. 40 mp. — ezüst-érem) harmadiknak Littke L. (31 p. 08 mp. — bronz érem). A v i g a s z versenyben első volt Fichtl K. (9 p. 39 mp. — bronz-érem), második Löwy Lajos (9 p. 59 mp. — kis bronz-érem). A verseny alatt a katonazenekar játszott. Este a „Vadember“ fogadóban társas vacsorára gyűltek össze a kerékpárosok, s ott osztották ki a díjakat is.

— **(Szinházi műsor.)** Ma szerdán: „Serge Panine,“ színmű 5 fől. Náda Ferencz fölléptével. A főszerepeket a vendégen kívül R. Balog Etel, Szendrői Ella, László, Peterdi, Sárdi, Kőmivesné játszá. Csütörtökön Náda F. vendégfölléptével: „Válás után“ vigjáték 3 fől. A vendégen kívül játszanak még, Zombori Ilona, Kalmár P. Dezséri, Balla stb. Pénteken Náda F. vendégfölléptével: „Pont Biquet család“ vigjáték 3 fől. a vendégen kívül Kalmár Piroška, Balla, Dezséri stb. működnek még közre. Szombaton Náda F. vendégfölléptével: „Rosenkranz“ és „Güldenstern.“ vigjáték 4 fől. Klapp Mihálytól. A legközelebbi vendégszereplés az Ujházi Edéé lesz, ki Náda után kezdi meg vendégföllépteit. A Jászai-Hillgermann és Polonyi-féle hangverseny jövő hó 8-ikán lesz a szinkörben.

— **(A püspök olajképe — Darmstadtból.)** Dulanszky püspök megfestette az arczképét olajképben a püspöki palota nagy ebédője számára. Nem vagyunk bizonyosak benne, hogy nem másnak a megbizásából készült-e a kép, elég az hozzá, hogy elkészült. De még két dologban nem vagyunk bizonyosak: vajjon Schafer Fülöp, aki a képen „két hónapon át dolgozott“, magyar ember-e, s hogy Darmstadt város, ahol a főt nevezett Schafer Fülöp két hónapon át festette a mi püspökünk arczképét, Magyarországon van-e? Met igaz az, hogy a magyar festő-művészek — még a külföldön élők — közt sem ismerünk Schafer Fülöp nevű urat, s az is igaz, hogy Magyarország térképén és földrajzában nincs Darmstadt nevű város; de mi mégis kételkedni kezdünk ez igazságok igaz voltában Mert hihetetlennek tartjuk és lehetetlennek, hogy magyar püspök, magyar főúr másutt festethesse meg az arczképét, mint Magyarországon magyar festőművész által. Csupán egy esetben lehet ez alól kivétel. Ha tudniillik a magyar püspök a lelket elragadó román-stilben óhajtaná arczképét megfestetni. Ez esetben kénytelen a külföldhöz fordulni, mert a magyar művészek nem tudnak román styl szerint dolgozni; példa rá Lotz, Székely, Kiss György és Zala.

— **(Halálozás.)** Böhm Manó a városi kórház gondnoka e hó 26-ikán 69 éves korában elhunyt. — Brittvits Mari e hó 27-edikén 22 éves korában meghalt Pécsen. — Zsulyevits Antal Vaiszlón e hó 22-én elhunyt élte java korában.

— **(Tejszállításra kedvezmény.)** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a hazai termelő helyekről tetszés szerinti mennyiségben teherárúként föl adott tejtermelékek után az eddig alkalmazottnál kedvezőbb szállítási díjtétel lépjen érvénybe. Miről az érdekelteket azzal értesítik, hogy a mennyiben tejtermelékek után e kedvezményben részesülni óhajtanak, forduljanak a magyar kir. államvasutak igazgatóságához.

— **(A budapesti állami ipariskolába)** — VIII. ker. Népszínház-utca 8. sz. a beiratások szeptember hó 1. napjától 5-éig tartanak. Az intézetbe rendes tanulóul fölve-

szik azokat a 15 évet betöltött ifjakat, kik a polgári iskola, gimnázium, vagy reáliskola négy alsó osztályában jó osztályzatu bizonyítványt nyertek azon tantárgyakból, a melyek az ipariskola első évfolyamának főtantárgyait képezik: ezek; a magyar nyelvtan, számtan és algebra, mértan és mértani rajz; iparossegédeket és mindazokat, kik az előbbi pontban kívánt ismeretekben a fölvételi vizsgálatnál kellő késztséget tanúsítanak. Rendkívüli tanulóul fölvesszük egyes osztályokba azokat, kik az iparos tanulók számára szervezett iskola három évi tanfolyamát bevégezték és legalább jó osztályzatu bizonyítványuk van, továbbá, kik a megkívántató ismeretüket kellően igazolják. Általában szükséges hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoportbeli iparágban már előre gyakorlatot szerzett, de legalább is azon két havi nyári szünidő alatt, a mely után az intézetbe akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen. Az intézetnek öt szakosztálya van u. m. az építészeti, a vegyészeti, a fém-vasipari s a faipari szakosztály. Az intézet végbizonyítványa a gépészeti, vegyészeti, fém-vasipari és ipari szakosztályok tanulóinak jogot ad a szakjuk körébe tartozó s képesítéshez kötött iparágak üzésére; az építészeti szakosztály tanulói pedig e végbizonyítvány alapján három évi gyakorlati működés igazolása mellett jogosítva vannak a kőműves, kőfaragó és az ács mesterség gyakorlására. Azon tanulók, kik valamely közép-iskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három tanfolyamot szintén sikeresen végzik el, a katonai szolgálatnál az egy éves önkéntesség kedvezményében részesülnek. A beiratási díj 2 frt, a tandíj félévenként 10 frt. Bővebb fölvilágosítással szolgál az igazgatóság.

A pécsi izr. jóték. nőegylet által f. hó 11-én rendezett kerti ünnepély bruttó jövedelme 1294 frt 35 kr., tiszta jövedelme 922 frt 36 kr. — Fölvilágosítások jelentékeny összegben történtek. A rendelkezésre álló iv szerint fölvilágosítottak: 12—12 frtot Weiller N. János, Neuman Helena és Ignátz, 9 frtot Spitzer Benő, 10 frtot Hirschfeld Katalin, N. N. 8 frt 50 krt, Marton Miksa 6 frtot, 5—5 frtot dr. Mendl Lajos, Schwartz Katalin, jánosi Engel Gyuláné, 4 frt 50 krt Höfler Jakab, dr. Schwarz Lajos Zágráb, N. N., N. N., 3 frtot dr. Wallerstein Bódog, dr. Nemes Vilmos, 2 frtot Kepes Alfréd, N. N., dr. Deutsch Antal, Naschitz Adolf, dr. Szilassi, Kämpfner Lipót, Schwartz Janka, 2 frt 50 krt Hirschman Kaposvár, 1 frt 50 krt Mandl, dr. Stein, dr. Porges Miksa, dr. Ágh Timót, Porges Béla, Pauntz Gábor, Goldberger Arnold, Schwabach Viktor, 1 frtot Schwartz Dezső, Inselt Jenő, Schützer Sam., N. N. 50—50 krt Elimár, Oroszy Sándor, Sattler József, Engel Muki, Sóska Stein Oszkár, dr. Kaufer, Jusztasz Miksa, N. N., Reinfeld Imre, dr. Bokor, N. N., Schwartz B. Gráz, Klein Bécs, Löwy Adolf, Mangold, Mitzky Mór, Strausser József, Reich Gyula, Weiss Károly, Schwartz Dezső, összeg 150 frt 60 krajczár.

Az elnökség kedves kötelességének tartja hálás köszönetet mondani: Hoffmann J., Hirschfeld Soma, Strausz Béla, légszestársulat t. igazgatósága, Kovácsics János, Megyeri János, Mandelbaum Sándor, kereskedelmi egyesület, Hartl és Nagy, a helybeli borkereskedőknek, a t. szerkesztőségeknek, a rendezőknek, valamint mindazoknak, a kik az ünnepély sikeréhez hozzájárultak.

Az elnökség a jövedelemből Veszprém városának 100 frtot, az izr. iskola fölépítésére 50 frtot, helybeli szegények fürdőköltseire nagyobb összeget fordított.

Kézimunka-kiállítás.

Közégségi elemi iskoláink kézimunka kiállításait végig tekintve, nem fogunk haszontalan munkát végezni, ha a látottakról észrevételeinket — úgy mint a mult években is tettük — a közönség előtt teszszük meg. Teszszük ezt azon okból, mert hogy iskoláink érdekében a közönség figyelmét mind jobban fölkeltsük, hogy a szülők áldozat készségét fokozzuk; lassan-lassan beláttathassuk velük, hogy a kézimunka elsajátítása gyermekeiknek a bizonytalan jövőben biztos kereset-forrást nyújt; munka kedvét fokozni kívánjuk tanítónőinknek is, midőn az

általuk fölmutatott derék munkájokat a nyilvánosság előtt is méltányoljuk.

A ki minden évben szorgalmasan végig tekinti e kiállításokat még ha laikus is, észreveheti, hogy ezek óriási haladást tüntetnek föl. Láthatják az egyes munkáknál a rend, tisztaság és izlés határozott javulását olyannyira, hogy egyes osztályok, sőt intézetek kiállításánál nagyobb eredményt még a legkövetelőbb néző sem kívánhat.

Ha az egyes intézetek kiállításainál a látottak után az általános benyomásainkról kívánánk beszámolni, úgy hamarjában nem is tudnánk különbséget tenni közöttük; mindenhol látható a kedv, teljes odaadás, mit az egyes munkák készítettésénél tanítónőink kifejtettek; az izlés, melylyel a munkák a néző előtt rendezve és csoportosítva vannak.

Az egyes intézetekben különösen kitűnnek: az ágostontéri 5. és 6. osztályok. Úgy az előirt mint a kiállított szorgalmi munkák egytől-egyig dicsérik a két osztály növendékeinek szorgalmát, ügyességét és velük együtt Reizner Teréz tanítónőjüket is.

A szigeti külvárosi iskola 1. 2. 4. 5. és 6. osztályai semmi kívánni valót sem hagynak maguk után. Különösen kitettek magukért Köglné Valburga 4., és Viener Anna 5. és 6. osztályok tanítónői. Szorgalmi munkájuk különösen dicséretet érdemelnek, leszámítva közülök azokat, melyeknek reális hasznukat nem bírjuk sehogyszem kitalálni.

Disz munkák készítését nem igen ajánljuk, s ha erre mégis rászánják az idejüket, akkor is csak elvétve tegyék, szoritkozzék az iskola csak a hasznosakra, azoknál is ki lehet fejteni izlést és szorgalmat. Megteszszük ezt az észrevételünket — mely a többi intézetek tanítónőinek is szól — csak azért is, hogy esetleg túlzásba ne menjenek a szorgalmi munkák anyagának kiválasztásánál; mert úgy véljük, az ily munkák készítettése egyrészt az előirt munkák rovására történhetik csak, másrészt elrabolatjuk általuk a növendékek kevés szabad idejét is.

A belvárosi leányiskola, épp úgy mint tavaly is, csinos dolgokat tár szemünk elé; egyes leánykák óriási szorgalmat és ügyességet árulnak el. A szorgalmi munkák közül a második osztályban olyant is láttunk, melyek a himzés ismeretét kell, hogy föltételezzék. Ezt nem találjuk helyesnek, mert úgy tudjuk, hogy a himzés a negyedik osztály előirt anyaga.

A felső-vámházi iskola 2. 3. és 4. osztályait kell, hogy különösen kiemeljük. Itt is azonban fölhívjuk tanítónőink figyelmét arra, hogy ha készítettnek szorgalmi munkákat, azokat az egyes osztályokban fölvett tanaanyag keretéből válaszzák ki.

Végre a kiállított rajzokról emihezünk meg. Az ágostontéri 5. és 6. osztályok rajztanítója derék munkát végzett; növendékeinek rajzai határozott dicséretet érdemelnek. A felső-vámházi iskola rajzait rend és tisztaság jellemzik. Az elismerés Dillmann Antal rajztanítót illeti meg.

ch.

Művészet, irodalom.

* **Jókai Mór képes diszkiadásának** nyolczadik füzeté most hagyta el a sajtót. Ezen füzet, mely a Magyar Nábob folytatását tartalmazza, a szövegeképeken kívül ismét egy színes aquarellképet is tartalmaz. Az eddigi 8 füzetben már 4 ily aquarellt nyújtott a kiadó s a következő füzetekben további 4 színes aquarellkép várható. A képek a diszkrét színezés, művészies felfogás és tökéletes reprodukció remekeinek mondhatók. A Magyar Nábob ezen diszkiadása 17—18 füzetben Jókai Mór jubileumára teljesen elkészül s az ünnepelésnek egyik legszebb emlékét fogja képezni. Egy-egy füzet ára 40 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

* **Susanne. Thury** Zoltán irótársunknak, a P. N. volt segédszerkesztőjének ez a drámolettje — mint a Fővárosi Lapokban olvassuk — miután több vidéki színpadon már megfordult, a budai színpadon is bemutatóra került. Susanne az idillikus multból a lázas jelenbe vetett komédiásnő, kit lelki vonaglása, késő tépelődései a halálba kergetnek. A Provencebani játszós apróságát a közönség rokonszenvesen fogadta. A szerzőt sokat tapsolták.

VEGYESEK.

Párisi látesővek, hő, és lég-súly mérők; legjobb arany, ezüst, állany és teknősbéka-csont szemüvegek, orrcsüptetők legfinomabb kristályüvegek és hegyijegecsekkel gyári áron kaphatók **Schönwald Imre** ékszerésznél Király-utca Hattyu épület.

Csarnok.

A hű asszony.

Bor mellett ültünk, a körülbelül hetven éves öreg és én. Én csufolódtam az asszonyi hűség fölött.

— Uram, ne csufolódjon, és hallgassa meg az én történetemet:

Nyolcz évig jártam jegyben Marimmal, és még sem sikerült őt hazavezetnem. Ennek oka először a katonai szolgálat — és azután a nagy szegénységem volt. Az valami rettenetes, ha két fiatal, kik az erény útján akarnak maradni, egymást szeretik, és még sem vehetik el. Nem bírtam tovább kiállani, elmentem Amerikába, hogy ott szerencsét próbáljak, és Marim számára a tűzhelyet végre megalakítsam.

Nem félttem attól, hogy Mari engemet el fog feledni. Bár az ifju földesur szemet vetett a fiatal leányra, Mari erényes leány volt, és szeretete hű volt hozzám, mint arany. Azt tudtam jól, uram!

A tengeren szerencsésen átjutottam, és idegen földön, idegen nép között voltam. Nehézemre esett eleinte, azonban csontjaim erősek voltak, és így éreztem magamban, hogy szerethetek valamit számomra! Tehát dolgoztam, uram, dolgoztam. A bőr-erszény — melyet meztelen testemen egy zsinóron a nyakamban hordoztam, nehezebb és nehezebb lett a megtakarított pénztől. Én a pénzt a gyomromtól vontam meg, nagy örömet találtam abban. Még egy évig folytattam így, és az összeg együtt volt, akkor Marimat és öreg anyját áthozhattam, és akkor — mégis az leirhatatlan szerencse, hogy oly remény létezik, az embernek érezni kellett! — Tehát azon év elmúlt.

Egy nagy gőz fűrészelőben dolgoztam és a gőzkazánál kellett segédkezni. Marinak levelet irtam, és délben a bankba akartam elmenni, hogy a pénz-utalványt megszerezsem és azt mellékeljem: „A tűzhely megalapítva:“ állott azon levélben, „Jójj!“ — Uram, mit tudhatunk mi reggel arról, hogy délben mi történik velünk?! — Semmit!

Örömmel léptem a tűzelőhely ajtajához. — Arra, a mi következett, emlékszem, egy sebes villámlás, egy rettentő csattantás, követte egy velőt keresztülható sikoltástól, és hogy én egy erős nyomástól, mint polyva taszítottam vissza. Tudtam, a gőzkazán pattant el!

Azután sötét volt minden és magamon kívül voltam.

Midőn eszméltre jövék, fájdalmaikat éreztem, és még mindig sötét volt.

Az én hideg nedves kezem egy meleg puhában nyugodott, lágyan körül véve.

Megpróbáltam fölemelkedni, nem lehetett.

— Hol vagyok? — kérdeztem és magam is csodálkoztam szavaimnak gyenge hangján. — Ki van itt?

— Én vagyok, az orvos, — mondotta valaki. — Nyugtassa meg magát barátom!

— Éj van? — kérdeztem.

— Éj van. — Volt a válasz.

— Miért nem gyújt ön világot?

Felelet nélkül maradtam.

— Mi történt velem?

— Nem emlékszik ön?

— Nem tudom . . . igen, egy nagy csattantás és —

— Explózió. Ön megsebezve, mások megölve lettek.

Uram, ekkor megfagyott a vér ereimben.

— Doktor, — kérdeztem megborzadva, — éj van?

— Éj, barátom, — volt rettenetes kése-
delem után a válasz. — Nyugtassa meg magát.

Akkor tudtam, hogy vak voltam! Hango-
san felsóhajtottam és csuklottam:

— Éj! Éj! Örökre éj!

— Legyen erős, barátom! — bátorított
az orvos. — Borzasztó eset, viselje el azonban
mint férfihez illik.

Elviseljem éppen, mint férfihez illik! Mit
jelent ez egyáltalában? Hiszen mi mindnyájan
gyengék vagyunk, és akik legerősebbeknek lát-
szanak, azok rendszeren a leggyengébbek! Vak
voltam!

Tudja ön, mit tesz az? Szemem világával
minden reménységem odaveszett. Pénzemet, meg-
takarított vagyonomat — midőn a szerencsét-
lenség ért engemet, — valamelyik nyomorult
elrabolta tőlem. Tehát vak koldus voltam. In-
kább a halált választottam volna. Azonban a
halál nem jött; éltem és lassan ismét erőhöz
jutottam.

Igy ültem egy napon a kórház ablakánál,
és éreztem, hogy a nap milyen világosan sütött
be. Ekkor határozatot hoztam. Marinak, a meny-
asszonyomnak nem szabad megtudnia, hogyan
vagyok.

— Doktor, — mondtam este, midőn őt
előttem beszélni hallottam, — nekem egy ké-
résem volna.

— Mi az, barátom?

— Irjon nekem egy levelet.

— Kihez?

És ekkor elbeszéltem neki mindent, a köz-
tem és Mari közötti viszonyt, és hogy én nem
akartam, hogy az ő életszerencséje egy szegény
nyomorék által megzavarva legyen.

— Mit irjak neki?

— Irja meg neki, doktor, hogy én meg-
haltam! Ő busulni fog, tudom, de írja meg
neki, hogy én az ő nevével ajkamon haltam
meg. Az őt vigasztalni fogja. Ő még fiatal —
bizonyosan fog még találni egy jó embert.

És gondolja, hogy Mari most nem volna
hü önhöz, ha tudná, hogy mily állapotban van?

— Nem, doktor, éppen ez az. Én ismerem
ő nagyon is jól, ő magát értem áldozná, és
ezen áldozatot én nem fogadhatom el. Nemde,
ön megírja a levelet, doktor?

— Bizonyára, — mondtotta ő, — azonban
most jut eszembe, hogy van itt egy ápolónő,
ki önt néhány napig ápolta. Egy nőnek mégis
több fogalma, több gyengédsége van ily dol-
gokhoz.

— Egy nő, ki engemet ápol? Miért nem
beszélt ő velem?

— Ő hallgatag természetű, önt azonban
ápolta, és lágy együttérző szive van!

— Legyen áldott érte! Hivja ide őt hoz-
zám, kérem önt arra.

Női ruhák suhogása ébresztett föl fájdal-
mas gondolataimból.

— Itt van az ápolónő, ki önnek a levelet
meg akarja írni, — mondtotta az orvos.

Köszönöm önnek. — Mondottam én.

— Mit irjak? — kérdezte az ápolónő
halkan, csaknem suttogva.

— Irja meg ön neki, hogy én meghaltam,
hogy én őt szerettem utolsó leheletemig, és hogy
utolsó kívánságom az volt, őt boldogan látni.

— És ön azt hiszi, hogy ha én ezt meg-
írom neki, ő boldog lesz? És ön hisz az ő sze-
retetében?

Uram, szemrehányás volt a ő halk sza-
vaiban.

— Nálunk odahaza, — válaszoltam én,
— van egy közmondás, mely ekként hangzik:

„A holt baj jobb, mint az élő.“ Ha a
holt Bernátra emlékeznek vissza, ki őt oly hiven
szerette, nem fog oly nehezére esni, mint az
élet egy vak koldussal. Én most keveset tehe-
tek, de a bajtól megszabadíthatom. Irjon ön,
kérem.

Hallottam a tollat a papíron sebesen tova
iramodni.

— Irtam, — mondtotta az ápolónő kis idő
mulva. — Fölolvassam?

— Igen, — mondtam én, — kérem.

És ő olvasott:

„Halj meg, szerencsétlen! Bernátod meg-
halt. Minek neked élni tovább? Szeretőd meg-
halt; — ha élne még, akkor remélned lehetne,
őt mint vak nyomorékot még szerethetni és
ápolhatni, világtalan szegény jelenlétét megvi-
lághatni és átmelegíthetni, érte dolgozhatni,
róla gondoskodhatni és ezen öntudatban szeren-
csét találni! Oh te azt nem fogod megtalálni!
Ő oda jutott el, ahol őt szeretted nem érheti
utol. Azért halj meg. Te szerencsétlen, halj
meg!“

— Asszony! — kiálték én, — mit irsz
itt? És ezen szavak? Honnan vetted ezen sza-
vakat?

Akkor két kis kezet éreztem, melyek nya-
kam körül nyugodtak, és egy könyvtől nedves
arc erősen nyomódott az enyémhez, és suttogta:

— Én vagyok, a Mari, a te Marid, ki
eljött, hogy veled éljen! A doktor megtalálta
a te leveledet, néhány hozzám intézett sort zárt
hozzá és postán nekem elküldte. Éppen akkor
temtettem el anyámat, eladtam a házikót és
azonnal utra keltem. Az orvos nem engedte
meg nekem magamat előbb fölismertetni, hiszen
te oly gyenge voltál! Ő attól tartott, hogy a
szokatlan izgatottság megöl tégedet vagy leg-
alább is szemed világát örökre elrabolja! —
Nem, Bernát, te nem vagy vak nyomorék, ha-
bár az orvos eleintén úgy gondolta és nekem
ez értelemben irt is. Te a köteléket csak még
rövid ideig hordod szemeiden, és akkor — ak-
kor látni fogsz! Azonban ha vak lennél is, Ber-
nát, én nem hagynálak el téged soha!

Ami velem tovább történt, azt nem tudom
leírni. De valamint engemet, vén fickót, most
maga előtt lát, én éppen úgy a mennyei bol-
dogságot a földön élveztem.

Egy könyvesebb hullott a boromba.

Kocziunk tehát, édes jó öregem, és én
poharamat ürítem — a hü asszonyok egészsé-
gére!

D. L.

NYILT-TÉR. *)

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon számos — közelebbi és
távolabbi — ismerőseink, tisztelőink,
továbbá a gyászlobogók alatt megjelent
három egyesület tagjai, kik Istenben
boldogult férjemet

Zsulyevits Antalt

az örök nyugalom helyére kísérték, s
azok is, kik az elhunytak koporsóját
vinni nem terheltek, fogadják ez úton
hálás köszönetemet és nagyrabecsülé-
semet.

Tisztelettel

özvegy Zsulyevits Antalné.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal
felelősséget A szerk.

Laptulajdonos:

Felolós szerkesztő:

NAGY FERENCZ.

HAKSCH LAJOS.

Hirdetések:

A t. cz. gazda-közönség

figyelmébe ajánljuk a

szeszgyári- hízaló- istállóinkban
termelt

legén szárított

természetes istálló-trágyát

mint a legolcsóbb, legbiztosabb és a
legrégibb trágya-anyagot,

mely nálunk akár tözegekben (tégla nagyságu
darabokban), akár zuzott állapotban, bármily
mennyiségben kapható.

Árjegyzékkel és mindennemű felvilágosítással kész-
ségesen szolgálunk.

Megrendeléseket haladék nélkül, pon-
tosan teljesítünk.

Neuman Testvérek

Aradon,

szesz- és sajtolt-élesztő-gyár- szeszfi-
nomító- és gőzmalom.

Idény május—október.

A cs. k. szab. déli vaspálya állomáshelye.

Daruvári ásványfürdő Szlavoniában.

Intéző fürdőorvos: **Dr. Degré Vilmos Bécsből.**

Bebizonyult gyógyhatás női betegségeknél, mint: magtalanság, sápkór, fehér-
folyás, tisztulási zavarok, exsudat és hólyag fájdalmaknál, továbbá köszvény, csúz és
idegbajok ellen.

Ujonnán berendezett

hidegviz-gyógyintézet izzasztó-kabinokkal,

gräfenbergi mód szerinti bepólyázás. Villamos fürdők. Meleg és hideg zuhanyok. Massage
svéd gyógy mód szerint. Inhalatio kamara stb. stb.

Daruvári fürdő a 830 méter magas szlavonai középhegység alján fekszik,
pompás parkokkal és fedett sétahelyiségekkel. Csinos társalgóteremmel és zenekarral,
olvasóteremmel, melyben minden jelentékeny hirlap stb. stb. található. A lakások és fürdők
a jelen kor minden igényeinek megfelelőleg vannak berendezve. Árak jutányosak.
Felvilágosítást ad a fürdőigazgatóság Daruvári fürdőben.

Utánnomat nem díjaztatik.

Ujonnán megnyílt fényképészeti műterem!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **Széchenyi-téren Dr. Loewy-féle palotában** egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő berendezéssel bíró

fényképészeti műtermet

nyitottam, melyben a fényképészet terén minden legúj. találmányt, még itt elő nem állított dolgokat is készítek, a rendes photographiától elkezdve minden nagyságban, ugymint: **mignon, visit, cabinet, kis makárt, nagy makárt, boudoir, muschel**, eddig ismert rendes nagyságokat, a legjutányosabban és legfinomabb kivitelben élethűen készítek, a miért is a nagyközönség meggyőződésére mitaképpel készséggel szolgállok, továbbá a rendes ismert nagyságokon kívül még minden nagyságot készítek egész életnagyságig, szintűgy csoport-, táj- és interiőr-felvételeket, különleges berendezés gyermek felvételekre, továbbá másolatokat régi képekről életnagyságig, szintűgy **platinképeket**.

Különlegességek! A fényképészet terén legújabb találmányokat úgy mint készítek fényképeket **zsebkendőbe** bele etetve, melyek soha ki nem moshatók, továbbá **selyemre** minden színűre, **vászorra** (linografia), mely épen olyan tartós mint egy olajfestmény, továbbá különös szépségű **opál-képeket**, készítek fényképeket **directe** ráetelve fára és **esontra**; továbbá felhívom még a nagyközönség figyelmét **chromo, aquarell** és **olaj-festményeimre**, melyeket természet után is, vagy régi képekről is a legművésziesebben és hűen készítek.

A midőn erről értesíteni van szerencsém a nagyközönséget, egyidejűleg vagyok bátor azon kérést intézni, hogy becses látogatásaival műtermemet szerencsétlenül méltóztassanak. — Műtermemet minden reclamtól óva, csakis előállított fényképeim által kiérdemelt pártfogásért esedezem.

PAPP L. fényképész és festész

Széchenyi-tér, dr. Loewy-féle palota.

7770. sz.

tkv. 1893.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy özvegy Bekő Ádámné felperes végrehajthatónak Schneider Katalin és Schneider Antal végrehajtást szenvedők elleni 200 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a Bauer Ádám és neje Kilion Rózsa késedelmes vevők ellen, a pécsi kir. tvszék területén levő **K.-Kozár** községben fekvő a kiskozári 423 számú tjkvben felvett 846. hsz. fekvőségnak Schneider Katalin férj. Schnell Gáspárnét és k. k. Schneider Józsefet illetett öt hatod részre az árverést 562 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1893. évi július hó 27. napján d. e. 10 órakor K.-Kozárban a községi bíró házában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 56 frt 20 krt készpénzben, vagy az 1881. 60. törvény-cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. tvszék mint tkvi hatóság. 1893. évi ápril hó 26. napján.

Lukrits István,

kir. törvényszéki bíró.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hirdetések

igen előnyös áron vétetnek fel
kiadóhivatalunkban.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

2505 sz.

1893.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. bíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Wolf Zsigmond eszéki lakos végrehajthatónak Tatarin Radó végrehajtást szenvedő elleni 40 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az árverést a dárdai kir. bíróság területén levő **Kácsfalu** községben fekvő a kácsfalui 571. tkvben felvett 49 b h. sz. sz. fekvőség 214/b sz. háznak Tatarin Radót illető egy hatod részére 63 frt, a kácsfalui 574. tkvben felvett J. 1/16 telekre s legelő illetményre 289 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi jul. hó 26. napján d. e. 10 órakor Kácsfalu községben a jegyzői irodában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 6 frt 30 krt és 28 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-jén 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán a kir. bíróság mint tkvi hatóságnál 1893. évi ápril hó 30. napján.

Jobst Béla

kir. albiró.

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

MOHAI

ÁGNES

FORRAS

Kitünő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Gazdag szénsavtartalmu. — A bornak színét nem változtatja. — Természetes ízét kellemessé teszi,

a miért is a vendéglős uraknak keverékül „Spritzer“ előnyös szolgálatot tesz.

Ujabbán a homokos talajban termett savanykás borokhoz kiváló előnyösnek bizonyult az Ágnes-forrás savanyuvize.

Ujabb orvosi bizonylatok az Ágnes-forrásról Mohán.

A mohai Ágnes-forrás vizét hosszú évek során át rendeltem s jó szolgálatot tesz a gyomorhurut, a vékony belek hurutos állapota, hólyaghurut és torokhurut eseteiben.

Budapest, 1892. márczius hava.

Dr. Kélli Károly,
ny. r. egyet. tanár.

Kötelességemnek tartom értesíteni, hogy a lefolyt **kolera-járvány** alatt **mohai Ágnes-forrását** kitünő sikerrel rendeltem. A gyomor és bél működését rendkívül hathatósan támogatja, a nélkül, hogy mint a többi savanyuvizek nagy része korgást és hasmenést okozna. Örömmel konstátálhattam, hogy nemcsak a hazai, hanem a külföldi ásványvizek között is **legelső** helyen áll.

Budapest, 1892. november 17.

Dr. Glaser Marcel.

A mohai Ágnes-forrás vizét, mint a természet által adott egyik megbecsülhetetlen kincsét, a legnagyobb mérvben szoktam orvosi gyakorlatomban betegeimnek ajánlani; a körjavalat, melyeknél ezen vizet adom, heveny és idült gyomorhurut, az eredmény minden esetben kielégítő.

Adja Isten, hogy a külföldi hasonczéla alkalmazott vizeket teljesen kiszorítsa hazánk ásványviz-forgalmából.

N.-Szalonta, 1892. október 20.

Dr. Deme Béla,
járás és Biharm. t. b. főorvosa

A kolera-megbetegedés ellen präservatív gyógyszernek bizonyult.

Friss töltésben az ország minden gyógyszer-tárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos
Központ
Édeskuty L.

cs. és kir. és
szerb kir. udv.
ásványviz-
szállítónál.

BUDAPEST, Erzsébet-tér 8. sz.